

2. ÜNİTE

HAC VE KURBAN

Ünitemize Hazırlanalım

1. Hacca giden bir yakınınızla konuşunuz. Hac ibadeti sırasında neler hissettiğini sorarak anlattıklarını defterinize yazınız.
2. Kâbe'ye hac dışında da ziyaret yapılabilir mi? Aile büyüklerinize sorarak aldığınız cevapları defterinize yazınız.
3. Aile büyüklerinizden Kurban Bayramı dışında hangi durumlarda kurban kesildiği ile ilgili bilgi toplayınız.
4. "Çatma! Kurban olayım çehreni ey nazlı hilal" dizesindeki "Kurban olmak" deyimini ile anlatılmak istenen nedir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kavramlar : Hac, umre, kurban

1. İslam'da Hac İbadeti ve Önemi

Farklı ülkelerden gelen Müslümanlarla aynı yerde olmak size ne hissettirir?

Hac; sözlükte bir şeye yönelmek, bir yeri ziyaret etmek, bir şeyi amaçlamak gibi anlamlara gelir. Dinî bir terim olarak ise imkânı olan Müslümanların yılın belli günlerinde ibadet niyetiyle ihrama girerek vakfe yapıp kabeyi tavaf etmeleridir.¹

Hac ibadeti Müslümanlara hicretin dokuzuncu yılında farz kılınmıştır. Akıllı, ergenlik çağına gelmiş, sağlıklı ve maddi imkânı olan her Müslümanın ömründe en az bir kez hacca gitmesi gerekir. Bu konuyla ilgili Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmuştur: **"...Yoluna gücü yetenlerin Kâbe'yi haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerindeki bir hakkıdır..."**² Hz. Peygamber de; **"Ey inananlar, Allah size hacca farz kılmıştır. O halde haccediniz."**³ buyurarak haccın farz olduğunu belirtmiştir.

BİL BAKALIM

Tek odalı bir bina,
Gitsem baksam yanına,
Kapısının sapına,
Yüzüm sürsem taşına?

(Mustafa Yılmaz, Dini Bilmeceler, s. 147.)

BİLGİ KUTUSU

Her Müslümanın ömründe bir defa hacca gitmesi farzdır.

1 bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 109.

2 Âl-i İmrân suresi, 97. ayet.

3 Müslim, Hac, 412.

Hac, Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak, verdiği sağlık ve zenginlik nimetinden dolayı şükretmek ve Allah'a (c.c.) yakınlaşmak için yapılır. Hac ibadeti dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan, dilleri ve ırkları farklı olan Müslümanları aynı amaç için bir araya getirir. İnsanlara takva dışında bir üstünlük olmadığı şuurunu hissettirir.

Hacca gelen Müslümanlar, sosyal ve ekonomik statülerinden sıyrılırlar. Allah'ın (c.c.) huzurunda mal, makam gibi farklılıkların önemsiz olduğunu ve tüm Müslümanların eşit olduğunu anlarlar. Hacı adayları giydikleri beyaz kıyafetlerle ölümü hatırlarlar ve ölmeden önce tövbe etme fırsatı bulurlar. Bu ibadet sayesinde hacılar diğer insanlara saygı gösterir, kırıci davranışlardan kaçınır, canlılara zarar vermemeye özen gösterirler.

Hacca giden bir Müslüman, ibadetini gerçekleştirirken kendisi, ailesi, sevdikleri ve tüm İslam âlemi için dua eder. Yüce Allah'ın verdiği sayısız nimetler için şükreder. Rabbi ile baş başa kalır ve hesaba çekilmeden önce kendini hesaba çeker. Kendi içindeki kötü duygu ve düşüncelerden kurtulup ahlakını güzelleştirmek için fırsat bulur. Böylece Yüce Allah da o kimseyi günahlarından arındırır. Hz. Muhammed (s.a.v) bu konuda, *"Kim Allah için hacceder ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsa annesinden doğduğu günkü gibi günahlarından arınmış bir şekilde hacdan döner."*⁴ buyurmuştur.

Hac, insanın bilgisini ve kültürünü artırır. Birçok milletten hac ibadeti için gelen Müslümanlar, birbirlerinin kültürlerini tanır ve birbirleri hakkında bilgi edinme fırsatı bulur. Diğer Müslüman kardeşiyle tanışır; sevinçlerine ortak olur ve dertleriyle dertlenir. Onlarla birlikte omuz omuza ibadet eder. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yaşadığı yerleri görür ve kutsal yerleri görmenin heyecanını yaşar. Duygu ve düşüncelerini zenginleştiren hacılar, ibadetlerini hakkıyla tamamladıklarında hayata bakışları değişir ve yaşam tarzları daha da güzelleşir. Yeniden doğmuş gibi yeni bir hayata başlamanın mutluluğunu ve huzurunu yaşar.

Görsel 17. Müslümanların etrafında tavaf ederek hac vazifesini yerine getirdiği Kâbe.

TAMAMLAYALIM

01
Farklı kültürleri tanıma fırsatı verir.

02

03

HAC BİZE NELER KAZANDIRIR?

04

05

06

Yukarıdaki şemayı uygun örneklerle tamamlayınız.

2. Haccın Yapılışı

Kutsal topraklar denilince aklınıza nereler gelir?

Haccın yapılışını anlayabilmek için hac ile ilgili bazı kutsal mekânları tanımak ve bazı kavramları bilmek gerekir.

Görsel 18. Kâbe Müslümanların dualarının kabul edildiği kutsal mekânlardandır.

Hac ile İlgili Bazı Mekânlar

KÂBE

Kâbe, Allah'a (c.c.) ibadet etmek için yapılan yeryüzündeki ilk mabettir. Kâbe'ye Yüce Allah'ın evi anlamına gelen Beytullah adı da verilir. Ortasında Kâbe'nin bulunduğu, insanların tavaf yaptığı, namaz kıldığı büyük alana da "Mescid-i Haram" denir.* Tüm Müslümanlar namaz kılariken yönünü Kâbe'ye çevirir ve Yüce Allah'a dua eder. Kâbe'nin güneydoğu köşesinde siyah taş anlamına gelen Hacerülesved bulunur. Tavafa Hacerülesved'in bulunduğu köşeden başlanır ve her dönüşte Hacerülesved'e selam verilir.

* bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 187.

Görsel 19

ARAFAT

Mekke'de bulunan ve Zilhicce'nin 9. günü tüm hacı adaylarının toplandığı bir alandır.* Her yıl hacı adayları bayramdan önceki gün buraya gelerek Allah'a (c.c.) dua eder ve başışlanma diler. Hz. Muhammed (s.a.v.) "Hac, Arafat'tır."** diye buyurarak Arafat'ın hac ibadetindeki yeri ve önemine vurgu yapar. Mahşerin provası niteliğinde olan Arafat'ta hacı adayları, Allah (c.c.) ile baş başa kalır ve günahlarından arınmaya çalışır. Belirlenen süre içerisinde Arafat'ta bulunmayan hacılar o yıl hac ibadetini yapmış sayılmaz.

* bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 20-21.

** Tirmizî, Hac, 57.

Görsel 20

MİNA

Kurban Bayramı'nda kurban kesilen ve şeytan taşlanan yerdir.* Burada hacı adayları, şeytan taşlayarak içlerindeki kötü duygu ve düşüncelerden arınır ve Allah'tan (c.c.) af diler.

* bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 239.

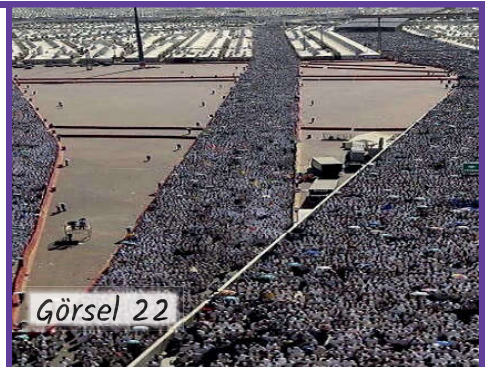

Görsel 21

MÜZDELİFE

Arafat ile Mina arasında yer alan bölümdür.* Arafat'tan sonra Mina'ya giden hacılar Müzdelife'de durur ve ikinci vakfesini yapar. Allah'a (c.c.) yaklaşmak için zikir ve dua eder. Ayrıca hacı adayları bayram günü şeytan taşlamak için burada taş toplar.

* bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 270.

Görsel 22

SAFA MERVE

Kâbe'nin iki yüz metre güneydoğusunda ve bugün Mescid-i Haram sınırları içinde kalan iki tepedir.* Bu tepelerin birbirine uzaklıkları yaklaşık üç yüz elli metredir. Hz. İbrahim (a.s.), eşi Hz. Hacer'i ve oğlu Hz. İsmail'i (a.s.) Allah'ın (c.c.) emriyle burada bırakınca Hz. Hacer, Safa ve Merve tepeleri arasında koşarak oğluna su aramaya başlamıştır. Çölün ortasında hem oğluna bakan hem de su arayan Hz. Hacer yorgun adımlarla oğlunun yanına geldiğinde zemzemi görmüş ve çok şaşırmıştır. Yüce Allah'ın bu ikramı o güzel günden bugünlere kadar devam etmektedir. Kutsal topraklara giden ziyaretçiler, su ihtiyaçlarını zemzem içerek karşılar ve ülkelerine döndüklerinde gelen misafirlere zemzem ikram eder.

* bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 231, 317.

Görsel 23

Hac ile İlgili Bazı Kavramlar

İHRAM

İhram sözlükte; haram kılmak, kendini sakındırmak gibi anlamlara gelir. Dinî terim olarak hac veya umreye niyet eden kimseye diğer zamanlarda yapması helal olan bazı davranışların, bu ibadetler esnasında haram kılınmasıdır.* Saç, sakal ve tırnak kesmek, koku sürünmek bu davranışlardandır.

Kâbe'ye varmadan önce ihram yasaklarının başladığı sınırlar vardır. Bu sınırlara mikat adı verilir.** Hacılar bu sınır noktalarında niyet eder ve dikişsiz, beyaz, iki parçadan oluşan kıyafetlerini giyer. Erkeklerin zorunlu olarak giydikleri bu kıyafetlere ihram denir. Kadınlar ise günlük elbiseleriyle ihrama girerler. Ayrıca niyet etmek ve telbiye duasını okumak da ihrama girmenin gereğidir. İhrama girmek ise hacın farzlarındanadır.

* bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 161.

** bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 239.

Görsel 24

TELBIYE

Telbiye, ihrama giren kişinin Kâbe'ye varıncaya kadar yolculuğu esnasında yaptığı bir duadır.* Hz. Muhammed (s.a.v.) ashabına telbiye duasını şu şekilde öğretmiştir: "**Lebbeyk Allâhümme lebbeyk! Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk! İnnel-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk. Lâ şerîke lek!**" (Buyur Allah'ım buyur! Emrindeyim buyur! Senin hiçbir ortağın yoktur. Allah'ım buyur! Hamd sana mahsustur. Nimet de senin, mülk de senindir. Senin hiçbir ortağın yoktur.)**

* bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 359.

** Müslim, Hac, 19.

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا
شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ
وَالنَّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ *

VAKFE

Vakfe, bir yerde kısa da olsa durmak demektir. Arafat'ta Zilhicce'nin dokuzuncu gününe rastlayan arife günü bir süre bulunmak haccın farzlarındandır.* Vakfe yaparken kişi Rabbiyle baş başa kalır ve dua eder. Arafat'tan sonra Müzdelife'ye gider. Burada da ikinci vakfesini gerçekleştirir.

* bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 378.

Görsel 25

TAVAF

Tavaf, Kâbe'nin güneydoğu köşesinde bulunan Hacerülesved'in hizasından başlayarak saat yönünün tersine doğru yedi defa Kâbe'nin etrafında ibadet amacıyla dönmektir. Her bir dönüşe şavt denir. Yedi şavt bir tavaftır.* Tavaf ederken Yüce Allah'a şükredilir. Günahlardan ötürü bağışlanma dilenerek dua edilir. Tavafın sonunda iki rekâtlık tavaf namazı kılınır.

* bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 351-352.

Görsel 26

SA'Y

Sa'y; hac veya umre ibadeti sırasında Kâbe'nin yanında bulunan Safa ile Merve tepeleri arasında Safa tepesinden başlayarak Merve tepesine doğru dört gidiş, üç geliş olmak üzere yedi kez gidip gelmektir.* Haccın vaciplerinden olan sa'y, Hz. İsmail'in (a.s.) annesi olan Hz. Hacer'in oğluna su arayışını sembolize eder. Hacı adayları, Hz. Hacer'i anlamak ve o anı hissedebilmek için Safa ve Merve tepeleri arasında koşar adımlarla gider gelir.

* bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 323.

Görsel 27

Haccın Yapılışı

Mekke'nin çevresindeki mikat sınırlarında ihrama girilir. İsteyenler sünnet olan selamlama tavafını yapar. Bayramdan bir gün önce (arefe günü) Arafat'a çıkılır. Arafat'ta bir süre durulur. Burada Allah'tan (c.c.) af dilenir ve dua edilir. Güneş battıktan sonra Müzdelife'ye geçerek burada sabah namazına kadar Müzdelife vakfesi yapılır ve şeytan taşlamak için taş toplanır. Müzdelife'de sabah namazı kılındıktan sonra Mina'ya hareket edilir. Bayramın birinci günü sabahı Mina'da şeytan taşlanır ve kurban kesilir. Burada tıraş olunur ve ihramdan çıkılır. Daha sonra farz olan ziyaret tavafı yapılır ve hemen ardından sa'y ibadeti yerine getirilir. Bayramın diğer günlerinde de Mina'da şeytan taşlanır. Hac ibadetini yerine getiren Müslümanlar, Mekke'den ayrılmadan önce son bir kez Kâbe'yi tavaf eder. Bu son tavafa da VedaTavafı adı verilir.

BULALIM

HAC YOLU

İhrama girmek için
Mikata gitmek gerek
Namaz ve dua ile
Sınırdan geçmek gerek

Beyaz bir kefen gibi
İhrama girmek demek
Mahşerde olduğunu
Varsayarak gelmek demek

Arafat'ta pişmanlıkla
Tövbelerle çarpar yürek
Duaların kabulünü
Yakarıyla bekleyerek

Mina'daki şeytanları
Esas düşman belleyerek
Atar düşman taşlarını
Nefretini söyleyerek

Hem Rabbine yaklaşılmaya
Ve kulluğa azmederek
Keser orda kurbanını
Rabden rıza bekleyerek

Beytullah'ın çevresini
Yedi defa dönmek demek
Lebbeyk lebbeyk nidasıyla
Rabbe koşup gelmek demek

Safa Merve arasında
Sa'y yapılır hemen sonra
İsmail'le annesinin
Koşturması anısına

Rabbim sana nasip etsin
O toprağa gidip gelmek
Hacı yapıp evine de
Günahsızca dönüvermek

(Bu kitap için yazılmıştır.)

Yukarıdaki şiirde hac ile ilgili kavramları ve mekanları bulunuz.

BİLGİ KUTUSU

Haccın farzı üçtür.

1

İhrama girmek.

2

Arafat'ta vakfe yapmak.

3

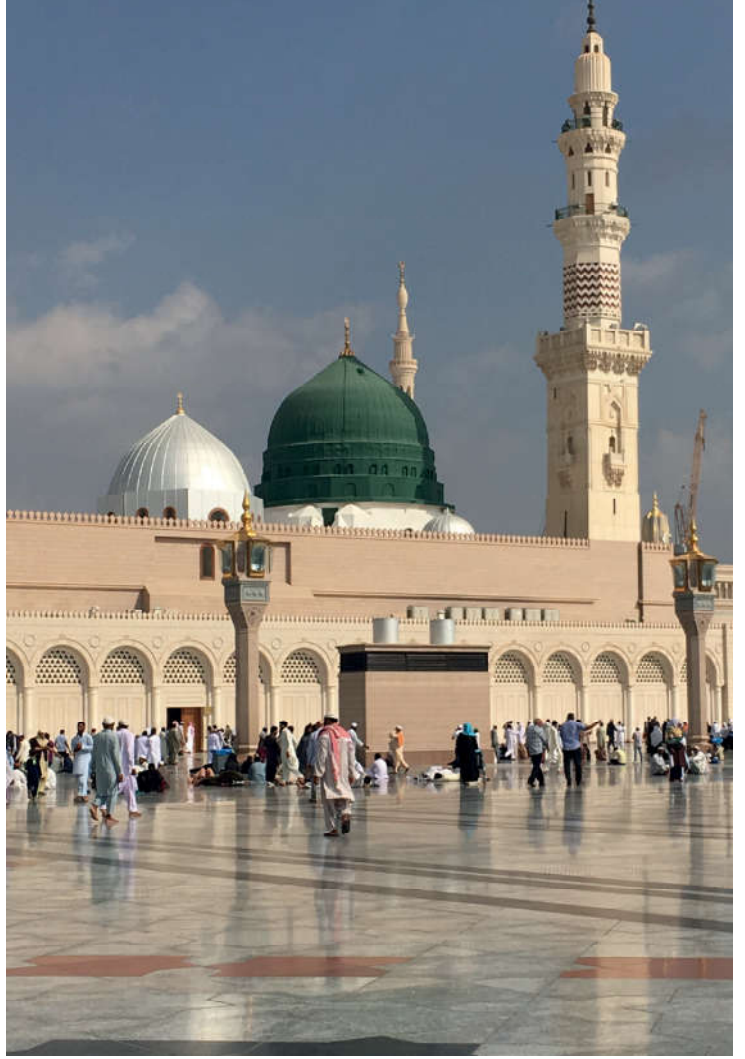
Tavaf etmek.

3. Umre ve Önemi

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yaşadığı yerleri görmek sizde hangi duyguları uyandırır?

Umre, sözlükte ziyaret etmek anlamına gelir. Dinî bir terim olarak ise umre, hac mevsiminin dışında istenilen bir vakitte ihrama girip tavaf ve sa'y ibadetini yaptıktan sonra tıraş olup ihramdan çıkarak yapılan bir ibadettir.⁵

Umre yapmak isteyen kimseler mikat sınırında ihrama girer ve Mescid-i Haram'a gelir. Umre tavafı için niyet eder ve tavafını yerine getirir. İki rekâtlık tavaf namazını kıldıktan sonra Safa tepesine gider. Safa ve Merve tepeleri arasında sa'y ibadetini yerine getirir ve ardından tıraş olarak ihramdan çıkar. Böylece umre ibadetini tamamlamış olur. Yüce Allah, **"Hacı da umreyi de Allah için tamamlayın..."**⁶ buyurarak Müslümanlara umre yapmaları konusunda teşvikte bulunmuştur. Hz. Muhammed (s.a.v.) de umre hakkında, *"Hac ve umre yapanlar Allah'ın (c.c.) misafiridir. Onlardan bir şey isterlerse Allah onların istediklerine karşılık verir, af dilerlerse onları affeder."*⁷ sözleriyle Müslümanların umre sırasında yaptıkları duaların karşılıksız bırakılmayacağını ve günahların bağışlanmasına vesile olacağını ifade etmiştir.

Görsel 28. Mescid-i Nebî

Her Müslüman kutsal toprakları ziyaret etmek, Kâbe'nin karşısında namaz kılmak ve dua etmek ister. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yaşadığı topraklarda gezmek, namaz kıldığı yerlerde namaz kılmak, vahyin indirildiği mekânlarda Kur'an okumak Müslümanların en büyük hayalleri içerisinde yer alır. Hac ibadetini yerine getirme fırsatı bulamayan veya kutsal toprakları özleyen Müslümanlar, umre amacıyla bu güzel topraklara gider ve ziyaretlerini yerine getirir.

5 bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 372.

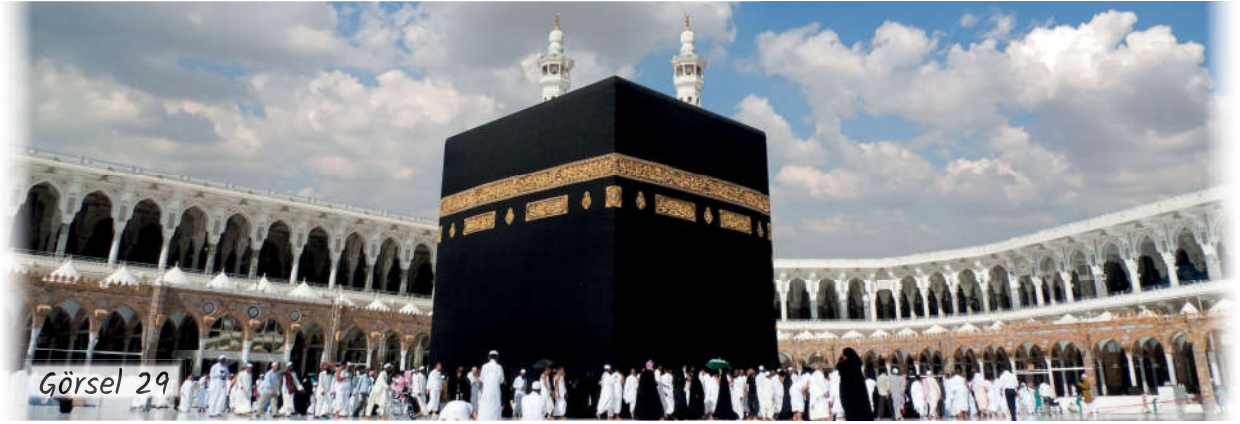
6 Bakara suresi, 196. ayet.

7 İbn Mâce, Menâsik, 5.

Umreye gidecek olan yakınlarımızı, gitmeden ziyaret etmek ve onlardan adımıza o güzel yerlerde dua etmelerini istemek de güzel davranışlar arasındadır. Nitekim Hz. Ömer (r.a.) umreye gitmek istediğini söylediğinde Hz. Muhammed (s.a.v.) de "Kardeşim! Duana bizi de ortak et ve bizi unutma!"⁸ diyerek dua isteğinde bulunmuştur. Umreden gelen kardeşlerimizi ziyaret etmek, onların güzel duygularını paylaşmak Müslümanların arasındaki bağın güçlenmesine vesile olur.

Hac ve umre ibadetlerini yerine getirmek için kutsal topraklara giden Müslümanlar Medine şehrine gider ve Mescid-i Nebî'de namaz kılarlar. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) son on yılını geçirdiği ve kabrinin de bulunduğu bu şehirde önemli mekânları ziyaret ederler. Bu güzel yerleri görmenin mutluluğunu ve buradan ayrılacak olmanın hüznünü yaşarlar. Kendi ülkelerine döndükten sonra hayatlarına yeni bir başlangıç yaparak daha özenli bir yaşam sürmeye gayret ederler.

BİLGİ KUTUSU

Görsel 29

Hac ve umre arasındaki beş fark

1 Hac sadece yılın belirli günlerinde yapılır.

2 Hac yılda bir kez yapılır.

3 Hac farzdır.

4 Haccın farzı üçtür. İhrama girmek, Kâbe'yi tavaf etmek ve Arafat'ta vakfe yapmak.

5 Hacda vakfe, şeytan taşlama ve kurban kesme vardır.

1 Umre hac günleri dışında her zaman yapılır.

2 Umre bir yılda birden fazla yapılabilir.

3 Umre sünnettir.

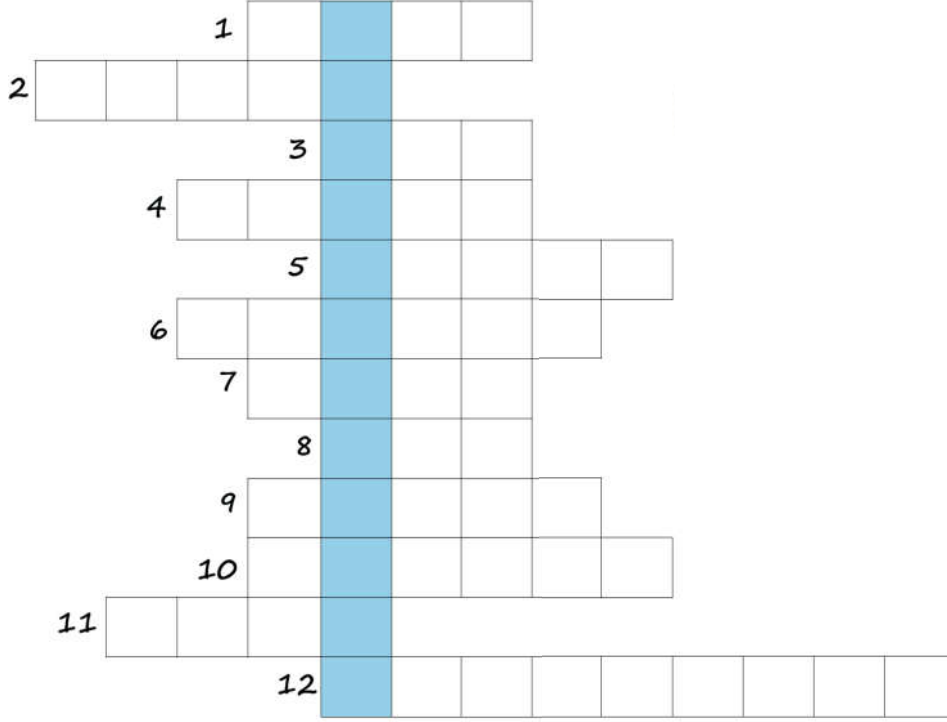
4 Umrenin şartı ikidir. İhrama girmek ve Kabe'yi tavaf etmek.

5 Umrede vakfe, şeytan taşlama ve kurban kesme yoktur.

8 İbn Mâce, Menâsik, 5.

BULALIM

Bulmacayı çözünüz ve renkli sütunda ortaya çıkan şifreyi bulunuz.

SORULAR

1. Hac zamanı dışında ihrama girip Kâbe'yi ziyaret etmek ve sa'y yapmak.
2. Arafat'ta belli bir süre durmak.
3. Safa ve Merve tepeleri arasında yedi kez gidip gelmek.
4. Hz. İsmail'in (a.s.) annesi.
5. Hac ibadeti yapmak için giyilen kıyafet.
6. Hz. Peygamberin (s.a.v.) son on yılını geçirdiği şehir.
7. Şeytan taşlamanın gerçekleştiği yer.
8. Yılın belirli günlerinde ve özel mekânlarda yapılan ibadet.
9. Yedi kez Kâbe'nin etrafında dönmek.
10. Farz olan vakfenin yapıldığı yer.
11. Sa'y yapılmaya başlanan tepe.
12. Arafat ile Mina arasında yer alan, şeytan taşlamak için taş toplanan yer.

4. Kurban İbadeti ve Önemi

Sevdikleriniz için ne gibi fedakârlıklarda bulunursunuz?

Kurban; sözlükte yaklaşmak, Allah'a (c.c.) yakınlaşmaya vesile olan şey anlamına gelir. Dinî terim olarak ise kurban, Allah'a (c.c.) yakınlaşmak ve O'nun rızasını kazanmak amacıyla belirli bir zamanda uygun nitelikte bir hayvanı ibadet amacıyla kesmektir.⁹ Kesilen bu hayvana da kurban adı verilir. Kurban kesmenin zamanı, bayram namazından sonra başlar ve bayramın üçüncü gününe kadar devam eder. Kurban; akıllı, ergenlik çağına gelmiş ve zengin olan Müslümanın yükümlü olduğu bir ibadettir. Kur'an-ı Kerim'de, **"O halde Rabbin için namaz kıl ve kurban kes."**¹⁰ buyrulur. Hz. Peygamber de, *"Kimin hali vakti yerinde olur da kurban kesmezse mescidimize yaklaşmasın."*¹¹ buyurarak, imkânı olan Müslümanları kurban kesmesi konusunda uyarmıştır.

Kurban edilecek hayvanın cinsine göre belli bir yaşa gelmesi ve herhangi bir özrü'nün bulunmaması gerekir. Kurban kesilirken kurbanın ayakları ile yüzü kıbleye gelecek şekilde sol tarafına yatırılmalı ve "Bismillahi Allahu ekber" denilerek kurban edilmelidir. Kurbanı kesecek kişi bu işin ehli olmalıdır. Bu nedenle kurban kesmeyi bilmeyen bir Müslüman, kesim işlemi için bir vekil tayin edebilir. Kurban kesilirken hayvana iyi davranılmalı ve ona eziyet verici davranışlardan kaçınılmalıdır. Kesim yerinde çevre temizliğine ve sağlık kurallarına uyulmalıdır. Allah (c.c.) rızası için ibadet ederken başka insanlara rahatsızlık verilmemelidir.

Kurban ibadeti, Yüce Allah'a teslim olmayı ve O'nun emirlerine boyun eğmeyi öğretir. İnsanları Allah'a (c.c.) yakınlaştırır, O'nun rızasını kazandırır. Ayrıca **"Onların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşır; fakat O'na sadece sizin takvânız ulaşır..."**¹² ayetine göre samimiyetle yapıldığı takdirde Allah (c.c.) ile olan bağı güçlendirir. Yüce Allah'ın **"...Onlardan hem kendiniz yiyin hem de ihtiyacını gizleyen-gizlemeyen fakirlere yedin..."**¹³ emriyle kurban eti yoksullarla paylaşılır. Böylece toplumda yardımlaşma ve dayanışma ruhu diri tutulur. Müslümanlar arasında kardeş olabilme bilinci kazanılır.

Kurban eti genellikle üçe ayrılır.

9 bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 210

10 Kevser suresi, 2. ayet.

11 İbni Mâce, Edâhî, 2.

12 Hac suresi, 37. ayet.

13 Hac suresi, 36. ayet.

Kurban Bayramı dışında kesilen kurban çeşitleri de vardır. Bunlardan biri adak kurbanıdır. Adak kurbanı bir işin veya isteğin gerçekleşmesi durumunda kesmek için Allah'a (c.c.) söz verilen ve gerçekleştiği takdirde kesilmesi gereken kurbanlardır. Bu kurbanı kesmenin hükmü vaciptir. Örneğin, "Hakkıyla şu işi başarırsam bir kurban keseceğim." diye söz veren kimse işi başardığında adadığı kurbanı kesmesi gerekir. Kurbanı adayan kişi ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler kurban etinden yiyemez. Kurbanın tamamını ihtiyacı olan kimselere dağıtır.

<i>Kurbanlık Hayvanlar</i>	<i>Kaç Kişi Adına Kurban Edilir?</i>	<i>Kurbanlık Hayvanın Nitelikleri</i>	
	<i>1 kişi adına kurban edilir.</i>	<i>En az 1 yaşını doldurmuş olmalıdır.</i>	<i>Bu hayvanların herhangi bir özrü olmaması gerekir.</i>
	<i>1-7 kişi arasında ortaklaşa kurban edilir.</i>	<i>En az 2 yaşını doldurmuş olmalıdır.</i>	
	<i>1-7 kişi arasında ortaklaşa kurban edilir.</i>	<i>En az 5 yaşını doldurmuş olmalıdır.</i>	

Dinimizde yer alan başka bir kurban çeşidi de akika kurbanıdır. Akika kurbanı, ailelerin çocukları dünyaya geldiğinde Allah'a (c.c.) şükretmek amacıyla kestiği kurbandır. Aileler, çocukları doğduğunda imkânları dâhilinde bu kurbanı keserler. Akika kurbanı kesen kimse, bu kurbandan yiyebilir ve ailesine yedirebilir. Çevresindeki yakınlarına ikram eder ve ihtiyacı olanlarla paylaşır. Nitekim Hz. Muhammed (s.a.v.), torunu Hasan doğduğunda akika kurbanı kesmiş ve Müslümanlara bu güzel davranışı tavsiye etmiştir.¹⁴

14 bk. Buhârî, Akika, 2; Tirmizî, Edâhî, 19.

YAZALIM

Aşağıdaki bilmecelerin cevaplarını boşluklara yazınız.

KURBAN ÇEŞİTLERİ

CEVAP

.....

Sıratla bindim
Süratle gittim
Kurban olsun bu kul sana
Sen olmasan hepten bittim?

CEVAP

.....

Bir şey doğdu diye,
Bir şey öldü niye,
Belki de bir hediyeye
Belli olan kişiye?

CEVAP

.....

İstedim olsun diye
Kurbanım veresiye

Kültürümüzde kurban ibadeti farklı vesilelerle yerine getirilmektedir. Asker uğurlamalarında, düğünlerde, bayramlarda yahut sadece Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak amacıyla Müslümanlar kurban keserler. İhtiyacı olan kimselere kurban etlerini dağıtırlar ve gelen misafirlere ikram ederler. Böylece kul hem Allah'a (c.c.) yakınlaşır hem de toplum arasındaki birlik ve beraberlik bağları güçlenir. Toplumsal denge sağlanır ve toplumdaki huzur artar.

Görsel 30

OKUYALIM

Kurban Tıglama* Duası

Alevi- Bektaşiler, Kurban Bayramı başta olmak üzere, yılın belli mevsimlerinde çeşitli nedenlerle kurban keserler. Adak kurbanı, ziyaret yerlerine giderken kestikleri ziyaret kurbanı, muharrem ayında kesilen şükür kurbanı, Hakk'a yürüyen (ölen) kişinin affı için kestikleri dâr kurbanı, yol kardeşliği (musahiplik) sözü verilirken musahiplik kurbanı bunlardan bazılarıdır.

Kurbanların etini, ihtiyaç sahiplerine, akraba ve komşulara dağıtırlar. Cemlerde kesilen kurbanların etleri dualandıktan sonra "rıza lokması" olarak dağıtılır. Kurban kesilirken aşağıda yer alan kurban Tıglama (kesme) duası yapılır. "Bismillâhi Allahu ekber, tekbir Allahu ekber, tekbir Allahu ekber, kurban-ı Halil (Bu kurbanı Halil İbrahim Peygamberin kestiği kurban niyetiyle kesiyorum.), ferman-ı Celil (Allah'ın emri olduğu için kesiyorum.), tığ-ı Cebrail (Cebrail'in İbrahim Peygambere getirdiği kurban niyetiyle kesiyorum.), itaat-ı İsmail (İsmail'in, babası İbrahim'e ettiği itaati hatırlamak ve ona uymak için kesiyorum.) Bismillâhi Allahu ekber, Allahu ekber, lâ ilâhe illallâhu vallahu ekber, Allahu ekber ve lillâhi'l-hamd. (Kendisinden başka ilah olmayan, hamt kendisine mahsus olan Yüce Allah'a ibadet etmek niyetiyle kesiyorum.)"

Kurban kesildikten sonra şöyle dua edilir: Kurbanlarımız kabul, muratlarınız hasıl ola. Dergâh-ı izzetine yazılmış ola. Dildeki dileklerinize, gönüldeki muratlarınıza vasıl ola. Kurbanlarınız kazaya kalkan, belaya bekçi ola. Duası bizden, kabulü de Allah'tan ola. Gerçeğe Hû...

(2010 ilköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Klavuzu, s.85.)

* Tıglama: Alevi - Bektaşilikte kurban kesilmesini ifade eder.

5. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. İsmail (a.s.)

Hz. İsmail'in (a.s.) hayatı hakkında neler biliyorsunuz?

Hz. İbrahim (a.s.), Hz. Hacer'le evlendi. Yüce Allah'tan "**Rabbim! Bana iyilerden olacak bir evlat ver.**"¹⁵ diye dua ederek bir çocuk istedi. Allah (c.c.), Hz. İbrahim'e (a.s.) akıllı ve edepli bir oğul müjdesi verdi.¹⁶ Hz. İbrahim de (a.s.) oğluna, İsmail adını koydu.

Hz. İbrahim (a.s.), eşi Hacer'i ve oğlu İsmail'i (a.s.) alarak Şam'dan Mekke'ye geldi. İssız, kurak ve kimsenin bulunmadığı bir tepeye Hz. Hacer'i ve oğlunu bıraktı. Onların yanına biraz hurmayla su koydu. Burada onları tek başına bırakıp geri dönmek üzere yola koyuldu. Hz. Hacer arkasından Hz. İbrahim'e (a.s.) seslendi:

15 Sâffât suresi, 100. ayet.

16 bk. Sâffât suresi, 101. ayet.

- Ey İbrahim, hiçbir şeyin bulunmadığı bu ıssız vadide bizi bırakıp nereye gidiyorsun?

Hız. İbrahim (a.s.) cevap vermedi, sustu.

Hız. Hacer tekrar tekrar aynı sözleri söylese de Hız. İbrahim (a.s.) dönüp cevap vermeyince çaresiz kalan Hız. Hacer:

- Ey İbrahim, sana bunu Allah (c.c.) mı emretti? diye sordu.

Bu soru üzerine Hız. İbrahim (a.s.):

- Evet, Allah (c.c.) emretti, diyerek cevap verdi.

Hız. Hacer aldığı cevap karşısında büyük bir teslimiyetle şöyle dedi:

- Öyleyse Yüce Allah bizim yok olup gitmemize izin vermez. O bizi korur.¹⁷

Hız. Hacer, ıssız bir vadide baş başa kaldığı oğlunun yanına döndü. Hız. İbrahim (a.s.) ise eşi ve oğlundan uzaklaştıktan sonra Allah'a (c.c.) şöyle dua etti:

- "Rabbimiz! Ben çocuklarımdan bazısını, senin kutsal evinin (Kâbe'nin) yanında ekin bitmez bir vadiye yerleştirdim. Rabbimiz! Namazı dosdoğru kılmaları için (böyle yaptım). Sen de insanlardan bir kısmının gönüllerini onlara meylettir, onları ürünlerden rızıklandır, umulur ki şükrederler."¹⁸

Hız. İbrahim'in (a.s.) bu duasını Yüce Allah kabul etti. Çölün ortasında suyu tükenen Hız. Hacer'e bebeği için su aradığında zezemi ikram etti. Ardından Hız. Hacer'e *"Zayi ve helak oluruz diye sakın korkmayın! İşte şurası Allah'ın evidir. O evi şu çocukla babası yapacaktır. Muhakkak ki, Allah o işin ehlini zayi etmez!"*¹⁹ sözleriyle teselli ederek Yüce Allah'ın evi olan Kâbe'yi yapma şerefini eşine ve oğluna nasip edeceğinin müjdesini verdi. Böylece çölün ortasında zezemin çıkmasıyla Mekke rızıklandı ve inananlar için güvenli kılındı.

Hız. İbrahim (a.s.) zaman zaman oğlunu ve eşini ziyaret etmek için Mekke'ye geldi, onlarla ilgilenip vakit geçirdi. Oğlu babasıyla beraber yürüyüp gezecek çağa erişince²⁰ Hız. İbrahim (a.s.), Allah (c.c.) tarafından Hız. İsmail ile imtihan edildi.²¹ Baba ve oğul Allah'ın (c.c.) emrine itaat edince mükafatlandırıldı.²²

17 bk. Buhârî, Enbiyâ, 9.

18 İbrâhîm suresi, 37. ayet.

19 Buhârî, Enbiyâ, 9.

20 bk. Sâffât suresi, 102. ayet.

21 bk. Sâffât suresi, 103. ayet.

22 bk. Sâffât suresi, 107. ayet.

Aradan yıllar geçti, Hz. İsmail (a.s.) büyüdü ve evlendi. Sözüne sadık²³, sabırlı²⁴, iyi bir insan²⁵ oldu. Halkına namazı ve zekâtı emretti. Böylece Yüce Allah'ın hoşnutluğunu kazandı.²⁶ Allah (c.c.) da Hz. İsmail'i (a.s.) âlemlere üstün kıldı.²⁷ Hz. İbrahim (a.s.) bir gün oğlunu ziyarete geldi. Hz. İsmail'i (a.s.) zezem kuyusunun yakınında okunun tamiriyle uğraşırken gördü. Babasını gören Hz. İsmail (a.s.) onu karşıladı. Hz. İbrahim (a.s.) oğluna:

- Ey İsmail! Rabbin kendisi için bir ev inşa etmemi bana emretti, dedi.

Hz. İsmail (a.s.):

- O halde Rabbinin emrini yerine getir, diye cevap verdi.

Hz. İbrahim (a.s.):

- Ancak Yüce Allah senin de bu evi yapmamda bana yardım etmeni istedi, diye karşılık verince,

Hz. İsmail (a.s.):

- Öyleyse yardım ederim, diyerek her türlü yardıma hazır olduğunu ifade etti.

Görsel 31

23 bk. Meryem suresi, 54. ayet.

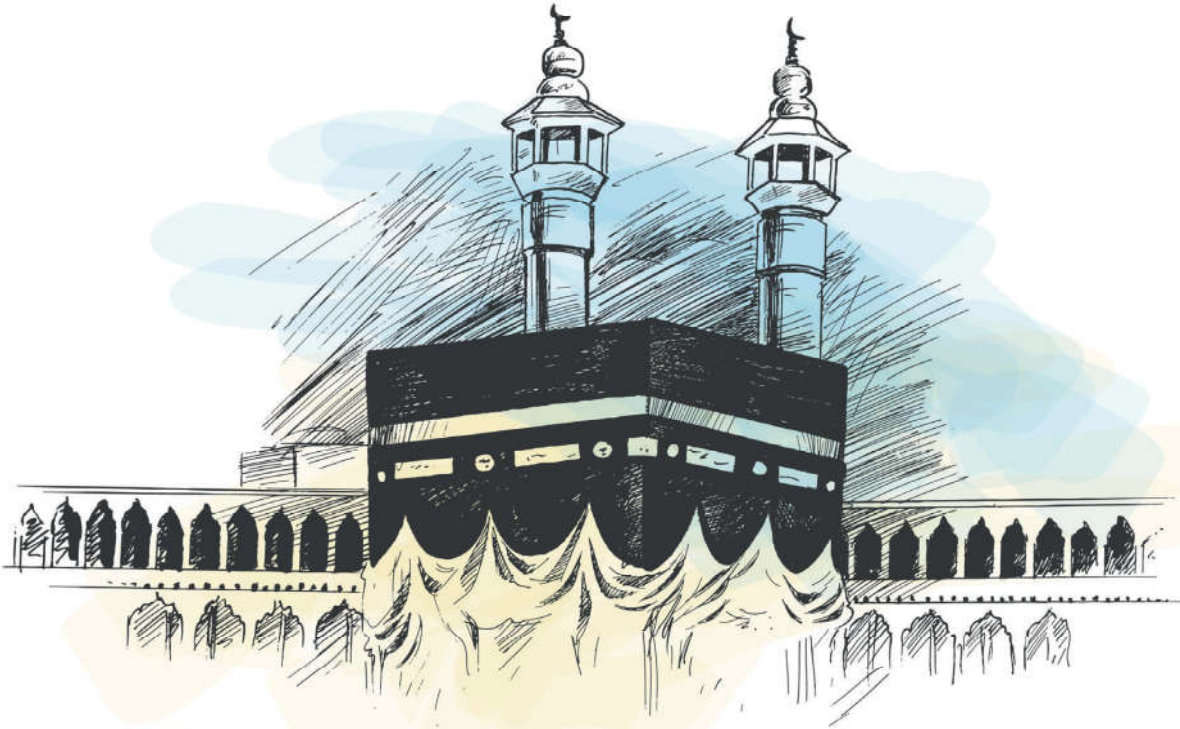
24 bk. Enbiyâ suresi, 85. ayet.

25 bk. Sâd suresi, 48. ayet.

26 bk. Meryem suresi, 55. ayet.

27 bk. En'âm suresi, 86. ayet.

Hız İbrahim (a.s.) oğluna yüksekçe olan bir yeri işaret ederek Allah'ın (c.c.) evinin nereye inşa edileceğini gösterdi.²⁸ Kâbe'nin yapılacağı yer Allah (c.c.) tarafından belirlendi.²⁹ Baba oğul Kâbe'nin temelini atıp duvarlarını yükseltmeye başladı. Hz. İsmail (a.s.) babasına taş getirerek yardım etti ve nihayet Kâbe tamamlandı. Hz. İbrahim (a.s.) ve oğlu Hz. İsmail (a.s.) Kâbe'nin çevresinde dönerek Yüce Allah'a "... **Ey Rabbimiz! Bizden kabul buyur! Şüphesiz sen hakkıyla işitensin, hakkıyla bilensin.**"³⁰ şeklinde dua etti. Hem kendilerinin hem de soylarının yalnızca Allah'a (c.c.) boyun eğenlerden olabilmesi için Rablerine yalvardılar, ibadet yerlerini ve ilkelerini öğrenmek için yardım istediler ve tövbe ettiler.³¹ Böylece yeryüzündeki ilk mabet³² dualar eşliğinde inşa edilmiş oldu. Yüce Allah'ın evi olan Kâbe, insanlar için güvenli bir toplanma yeri oldu.³³ Burası "... **Tavaf edenler, kendini ibadete verenler, rukû ve secde edenler için evimi (Kâbe'yi) tertemiz tutun...**"³⁴ emriyle daima tertemiz tutuldu. Günümüzde de dünyanın dört bir yanından gelen Müslümanlar, Kâbe'nin çevresinde dönerek ibadet etmekte ve Yüce Allah'a dualar eşliğinde şükretmektedir.

Görsel 32. Kâbe, Hz. İbrahim (a.s.) ve oğlu Hz. İsmail (a.s.) tarafından inşa edilmiştir.

28 bk. Buhârî, Enbiyâ, 9.

29 bk. Hac suresi, 26. ayet.

30 Bakara suresi, 127. ayet.

31 bk. Bakara suresi, 128. ayet.

32 bk. Âl-i İmrân suresi, 96. ayet.

33 bk. Bakara suresi, 125. ayet.

34 Bakara suresi, 125. ayet.

LİSTELEYELİM

Hz. İsmail'in (a.s.) hayatından çıkarılması gereken ilkeleri listeleyiniz.

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

6. Bir Ayet Tanıyorum: En'am Suresi 162. Ayet ve Anlamı

Günlük hayatta Allah (c.c.) için neler yaparsınız?

Tüm peygamberler tevhid inancını benimsemiş ve insanları bir olan Allah'a (c.c.) inanmaya davet etmişlerdir. Son peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.) de daha önceki peygamberlere gelen emirleri insanlara hatırlatmıştır. Hz. İbrahim'in (a.s.) dininin devamı olarak insanları doğru yola iletmek ve Hakk'a yöneltmek için çabalamıştır. Kendisinin müşriklerden olmadığını, tek olan Yüce Allah'a inandığını sözleri ve yaşayışıyla ifade etmiş; insanları da Allah'a (c.c.) şirk koşmama hususunda uyarmıştır. Cahiliye döneminde putlara adanarak kesilen kurbanların şirk olduğunu ve kurbanların sadece Allah (c.c.) adına kesilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nitekim Resûlullah (s.a.v.) bir bayram günü kurban olarak iki koç kesmiş ve onları kibleye doğru yatırdığında şöyle dua etmiştir: *"Ben hanîf (hakka yönelmiş) olarak, yüzümü gökleri ve yeri yaratan (Allah)'a çevirdim ve ben müşriklerden değilim. Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim. Allah'ım (bu kurban) sendendir ve Muhammed ile ümmeti tarafından senin (rızan) için sunulmuştur."*³⁵

35 İbn Mâce, Edâhi, 1.

Peygamberlerin tevhid mücadelesine rağmen Allah'ı (c.c.) inkâr edenler daima var olmuştur. Yüce Allah En'am suresi 162. ayetiyle inanmayan veya putlara tapan bu kimselere karşılık Müslümanların namazıyla, niyazıyla, kurbanıyla, doğumundan ölümüne kadar bütün varlığıyla hayatının tamamını Yüce Allah'a adamasını emretmiştir. Çünkü hayatlarını Allah'a (c.c.) adayanlar muhakkak kurtuluşa erecektir. İnkâr edenler ve kötülükte direnenler ise Yüce Allah'ın huzuruna varılacağı gün gerçeği apaçık göreceklerdir.

İnsanların hayatının tamamının Yüce Allah'a adanmasıyla ilgili En'am suresi 162. ayetinde şöyle buyrulmuştur:

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾

Okunuşu: "Kul inne salâtî ve nüsükî ve mahyâye ve mematî lillahi Rabbi'l âlemîn."

Anlamı: "De ki: 'Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi Allah içindir.'"

YORUMLAYALIM

Câbir b. Abdullah anlatıyor: Hz. Peygamber bir bayram günü kurban olarak iki koç kesti ve onları kibleye doğru yatırdığı zaman şöyle dedi:

"Ben hanîf (hakka yönelmiş) olarak, yüzümü gökleri ve yeri yaratan Allah'a çevirdim ve ben müşriklerden değilim. Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim. Allah'ım bu kurban sendendir ve Muhammed ile ümmeti tarafından senin rızan için sunulmuştur."

(İbn Mâce, Edâhî, 1.)

Yukarıdaki hadisi bütün ibadetlerin Allah rızası için yapılması açısından yorumlayınız.

BİLİYOR MUSUNUZ?

İslam dininde "De ki: Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi Allah içindir." (En'am suresi, 162. ayet.) ayetinde bildirildiği üzere namaz, oruç, hac, zekât ve kurban gibi bütün ibadetler Allah rızası için yapılır.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Hac ibadeti Müslümanların ahlaki gelişimine nasıl katkı sağlar? Açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Hac ile umre arasındaki farkları yazınız.

.....

.....

.....

3. Kurban ibadetinin Müslümanlar arasındaki yardımlaşma ve dayanışma duygularına katkısı nelerdir? Yazınız.

.....

.....

.....

4. Hz. İsmail'in (a.s.) hayatı hakkında öğrendiklerinizi ana hatlarıyla yazınız.

.....

.....

.....

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Hacca gelen Müslümanlar, ihrama girerek sosyal ve ekonomik statülerinden sıyrılır. Arafat vakfesi yaparak mahşeri hatırlar ve tövbe etme fırsatı bulur. Şeytan taşlayarak kötü duygu ve düşüncelerden arınır. Birlikte tavaf ederek kardeş olma bilinci kazanır. Sa'y yaparak sabırlı ve ümitli olmayı öğrenir.

Yukarıdaki paragrafta vurgulanan ana fikir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hac ibadeti insanlar arasında eşitliği sağlar.
- B) Müslümanlar arasında dayanışmayı artırır.
- C) Hacda yapılan her ibadetin bir amacı vardır.
- D) İnsanların birlikte ibadet etmelerine vesile olur.

2. Ömer Bey ile Ayşe Hanım evlendikten sonra Yüce Allah'tan bir hayırlı evlat dilemişlerdir. Çocukları sağlıklı bir şekilde dünyaya gelirse Ömer Bey, Allah (c.c.) adına kurban kesmeye söz vermiştir. Yüce Allah onlara sağlıklı bir çocuk bağışlamıştır. Ömer Bey de sözünde durarak bir kurban kesmiş ve bu kurbanın tamamını çevresindeki yoksullara dağıtmıştır.

Yukarıdaki metne göre Ömer Bey'in kestiği bu kurbanın adı ve hükmü nedir?

- A) Akika Kurbanı - Sünnet B) Şükür Kurbanı - Vacip
C) Adak Kurbanı - Sünnet D) Adak Kurbanı - Vacip

3. Zehra Öğretmen, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde hac ibadetinin önemini ve insana kazandırdıklarını anlatır. Dersin sonunda ise öğrencilerine "Hac ibadetini tamamlayıp ülkesine dönen bir Müslüman neler kazanmıştır?" sorusunu yöneltir. Öğrencilerinden bazıları şöyle cevap verir:

Ahmet: Başka kültürleri tanımıştır.

Ömer: Ahlakını güzelleştirmiştir.

Sevde: Diğer insanlardan üstün olmuştur.

Meryem: Saygılı ve müsamahalı olmayı öğrenmiştir.

Yukarıdaki metne göre hangi öğrencinin cevabı doğru değildir?

- A) Ahmet B) Ömer C) Sevde D) Meryem

4. Osman Bey mikat sınırında ihrama girmiş, _____ için niyet etmiş ve telbiye duasını okumaya başlamıştır. Mescid-i Haram'a geldiğinde Hacerül'l Esved'in hizasından itibaren Kâbe'nin çevresinde dönmeye başlamıştır. _____ kez döndükten sonra _____ inı tamamlamıştır. Ardından Safa ve Merve tepeleri arasında gidip gelerek _____ ibadetini yerine getirmiştir. En son _____ olarak ihramdan çıkmıştır. Böylece ibadetini tamamlamıştır.

Yukarıdaki metne göre boş bırakılan yerlere hangi kavramlar gelmelidir?

- A) Hac/ Yedi/ Tavaf/ Sa'y/ Tıraş
B) Hac/ Üç/ Şavt/ Vakfe/ Tıraş
C) Umre/ Yedi/ Tavaf/ Sa'y/ Tıraş
D) Umre/ Yedi/ Tavaf/ Vakfe/ Tıraş

5. - Hac ibadeti İslam'ın beş esasından biridir.

- Hicretin dokuzuncu yılında farz kılınmıştır.

- Kur'an ve sünnette bildirmiştir.

- Peygamberimiz haccın önemini ve yararlarını belirtmiş, bu ibadetin nasıl yapılacağını Müslümanlara göstermiştir.

Verilen metne göre hac ibadetiyle ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

A) Hac ibadeti Müslümanlara farz kılınan bir ibadettir.

B) İslam'ın temel kaynakları hac ibadeti hakkında bilgiler verir.

C) Kâbe, yeryüzünde Allah'a (c.c.) ibadet için yapılan ilk mabettir.

D) Peygamberimiz haccın nasıl yapılacağını Müslümanlara göstermiştir.

6. Yüce Allah'ın emriyle babası, onu annesiyle birlikte Kâbe'nin yakınlarındaki bir tepeye bırakmıştır. Hiçbir şeyin olmadığı bu vadide annesi onun için sabırla su aramış ve Allah (c.c.) onlara zezemi ikram etmiştir. Zaman zaman babası onları ziyarete gelmiştir. Babası bir gün onun yanına gelerek Kâbe'nin inşası için emir geldiğini söylemiş ve onun da kendisine yardım etmesini istemiştir. O da babasıyla birlikte çalışarak Yüce Allah'ın evi olan Kâbe'yi inşa etmiştir.

Yukarıdaki paragrafta anlatılan peygamber kimdir?

A) Hz. Muhammed (s.a.v.)

B) Hz. İshak (a.s.)

C) Hz. İbrahim (a.s.)

D) Hz. İsmail (a.s.)

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen kelimelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(Hz. İsmail (a.s.), Hz. Yusuf (a.s.), akika, adak, sa'y, Müzdelife, Arafat, Mina, ihram, zemzem, tavaf, telbiye, şavt, umre, Kâbe, vakfe, mikat)

1. Hac yaparken erkeklerin giymek zorunda olduğu kıyafete _____ denir.
2. _____ sınırında hac ibadeti için niyet edilir, _____ duası okunur.
3. Hac ibadetinde _____ 'de taş toplanır, _____ 'da şeytan taşlanır.
4. Mescid-i Haram içerisinde ve Kâbe civarında çıkan mukaddes suya _____ denir.
5. Hacerülesved'in hizasından başlayarak Kâbe'nin çevresinde bir kez dönmeye _____, yedi kez dönmeye _____ denir.
6. _____ vakfesi haccın farzlarındanındır.
7. Hac mevsimi dışında Kâbe'yi ziyaret etmek amacıyla _____ ibadeti yerine getirilir.
8. Hz. Hacer'in su arayışını temsil eden _____ ibadeti Safa ile Merve tepeleri arasında yapılır.
9. Aileler çocukları dünyaya geldiklerinde Allah'a (c.c.) şükretmek amacıyla _____ kurbanı keserler.
10. Hz. İbrahim'in (a.s.) oğlu _____ Kâbe'nin inşasında babasına yardım etmiştir.

D. Aşağıdaki cümleler doğruysa başına (D), yanlışsa (Y) yazınız.

1. () Kurban, Allah'a (c.c.) yakınlaşmaya vesile olan şey anlamına gelir.
2. () Arafat'ta vakfe yapmak umrenin şartlarındanındır.
3. () Hac ibadeti yılda birkaç kez yapılabilir.
4. () Hac veya umre ibadetine başlamak için mikat sınırında ihrama girilir.
5. () Müzdelife'de şeytan taşıyarak insan içindeki kötü duygulardan arınır.
6. () Sa'y ibadeti Hz. Hacer'i bize hatırlatır.
7. () Her Müslümanın adak kurbanı kesmesi farzdır.
8. () İnsanın namazı, kurbanı ve hayatının tamamı âlemlerin Rabbi içindir.
9. () Kâbe'nin inşasında Hz. Yakup (a.s.) ile oğlu Hz. Yusuf (a.s.) çalışmıştır.
10. () Hz. İbrahim (a.s.), oğlunun kurban edilmesi emrine karşı çıkmıştır.

BULALIM

MAHİR	
1	Hac ibadeti sırasında hacıların giydiği elbise.
i	H R A M

AKAKİ	
2	Ailelerin çocukları dünyaya geldiklerinde Allah'a (c.c.) şükretmek amacıyla kestiği kurban.

ERHAC	
3	Zemzemin bulunmasına vesile olan kişi.

MANİ	
4	Hac ibadetine şeytan taşlanan yer.

MERU	
5	Hac zamanı dışında Mekke'deki kutsal yerleri ziyaret ederek yapılan ibadet.

FASA	
6	Sa'y ibadetinin yapıldığı tepelerden birinin adı.

KAFEV	
7	Müzdelife'de kısa da olsa durmak.

TAVŞ	
8	Hacerülesved'in önünden başlayarak bir kez dönmek.

VAFAT	
9	Hacerülesved'in önünden başlayarak yedi kez dönmek.

YEBİTEL	
10	ihrama girildikten sonra niyetin ardından okunan dua.

AĞLATIM	
11	Alevi-Bektaşilikte kurban kesilmesini ifade eden kavram.

BURKAN	
12	Yüce Allah'a yakınlaşmak için uygun nitelikte bir hayvanı ibadet amacıyla kesmek.

Yukarıdaki tanımların cevapları kutuların başında harfleri karışık olarak verilmiştir. Kavramları doğru bir şekilde altındaki kutulara yazınız. Sarı renkli bölümlerdeki harfleri aşağıya sıralayarak şifrelenmiş hadisi bulunuz.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
H											